

РИЗИКИ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

В умовах глобалізації та зростання міжнародної торгівлі питання регулювання трансфертних цін набуває особливої важливості. Трансфертне ціноутворення — це процес встановлення внутрішніх цін на товари, послуги або нематеріальні активи, які передаються між підрозділами однієї компанії, що знаходяться в різних країнах. Це дозволяє бізнесу зменшити загальне податкове навантаження та оптимізувати податкові зобов'язання, враховуючи відмінності в податкових режимах різних юрисдикцій. Однак, такі відмінності не завжди задовольняють уряди, що стимулює податкові органи впроваджувати жорсткі правила для запобігання переміщенню прибутків до країн із більш сприятливими податковими умовами.

Для України питання трансфертного ціноутворення набуло особливої актуальності в умовах воєнного стану. У ситуації, коли економіка країни зазнає значних втрат через військові дії, бізнес намагається зберегти виробничі потужності, зокрема шляхом їх перенесення до інших країн. Природно, що власники підприємств намагаються зменшити свої витрати та підвищити доходи, тому відкривають представництва в низькоподаткових юрисдикціях. Такі проекти дозволяють не тільки зберегти виробництво, а й отримати нові канали збуту. Але попри всі переваги таких кроків, існує багато ризиків, зокрема пов'язаних із трансфертним ціноутворенням, розуміння та управління якими має велике значення.

Специфічні ризики, з якими можуть зіткнутися українські компанії, можна умовно поділити на чотири групи:

1. Податкові ризики.
2. Ризики відповідності.
3. Фінансові ризики.
4. Репутаційні ризики.

Податкові ризики насамперед пов'язані з посиленням уваги та контролю податкових органів щодо правильності визначення трансфертних цін і їх відповідності принципу «витягнутої руки». Принцип «витягнутої руки» у трансфертному ціноутворенні означає, що ціни на товари, послуги або активи, що передаються між підрозділами однієї компанії в різних країнах, повинні відповідати ринковим цінам, якби угода відбувалася між незалежними сторонами.

До ризиків відповідності належить складність у дотриманні різних вимог щодо трансфертного ціноутворення, встановлених українським законодавством та законодавством низькоподаткових зон. Підготовка детальної документації для підтвердження відповідності трансфертних цін також є важким і затратним процесом.

Фінансові ризики виражаються у можливості отримання значних штрафів у випадку виявлення порушень законодавства про трансфертне ціноутворення. Для запобігання такій ситуації підприємствам необхідно витрачати значні суми на консалтингові та аудиторські послуги для належного обґрунтування трансфертних цін.

Репутаційні ризики виявляються у негативній громадській думці та втраті довіри. Викриття агресивних схем податкового планування може призвести до негативного сприйняття компанії у суспільстві та серед клієнтів, зниження рівня довіри з боку інвесторів та партнерів.

Мінімізувати вищезначені ризики підприємствам допоможуть такі заходи:

1. Розробка та впровадження політики трансфертного ціноутворення, що відповідатиме як українському, так і міжнародному законодавству.

2. Ретельна підготовка документації для підтвердження обґрунтованості трансфертних цін і відповідності ринковим умовам.

3. Залучення експертів та проведення регулярного навчання для співробітників щодо останніх змін у законодавстві та вимог трансфертного ціноутворення.

4. Встановлення конструктивного діалогу з податковими органами України для отримання попередніх узгоджень трансфертних цін і зниження ризику податкових спорів.

Управління ризиками трансфертного ціноутворення є критично важливим для українських підприємств, особливо в умовах воєнного стану. Належне управління цими ризиками дозволяє підприємствам не лише мінімізувати податкові витрати та уникнути штрафних санкцій, але й забезпечити стабільність фінансових потоків та захистити свою репутацію на ринку. В умовах підвищеного контролю з боку податкових органів та посилення регулювання, українські компанії повинні приділяти особливу увагу відповідності своїх трансфертних цін принципу «витягнутої руки», активно впроваджувати ефективні стратегії управління ризиками та залучати експертів для належної оцінки й оптимізації своїх внутрішніх фінансових операцій. Це сприятиме збереженню конкурентоспроможності та фінансової стійкості підприємств у довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел

1. Смичок Є. М. Трансфертне ціноутворення. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Т. 6 : Фінансове право / редкол.: М. П. Кучерявенко (голова) та ін. Харків : Право, 2020. 1128 с.

2. Трансфертне ціноутворення: сучасний стан та проблеми правозастосування : монографія / [А. М. Котенко, М. О. Мішин, С. В. Брояков та ін.] ; за ред. А. М. Котенка ; Нац. акад. прав. наук України ; НДІ прав. забезп. інновац. розвитку. Харків : Право, 2021. 162 с.